

Олег В. Федірець¹, Людмила М. Пронько², Андрій О. Загорулько³

МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Державне регулювання процесів соціально-економічного розвитку функціонує перш за все, як упорядкована система, тому доцільно розглядати процес регулювання процесів в агропродовольчій сфері з точки зору системного підходу. В свою чергу, складовими зазначеної системи виступають цілі, завдання, принципи, функції державного регулювання, а також суб'єкти, які здійснюють за допомогою методів та інструментів вплив на об'єкти, враховуючи зовнішні та внутрішні чинники та спрямовуючись на відповідний результат, а саме: розвиток національної економіки, позитивний рух капіталу, підвищення стійкості соціально-економічного розвитку та росту добробуту населення країни. Для забезпечення соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери України, та забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання в даній сфері, потрібно забезпечити перехід до інвестиційно-інноваційна моделі розвитку. Дана модель повинна сприяти формуванню нової ефективної структури агропродовольчої сфери, забезпечити її прискорене зростання, посилення позицій на міжнародних ринках за рахунок підвищення конкурентоспроможності та нарощування експорту продукції, яка має вищу додану вартість. Пріоритетним напрямками інвестування в агропродовольчій сфері України повинна залишатися інноваційна діяльність та проекти, що забезпечують соціальні трансформації у сільському господарстві. Поряд із модернізацією агропродовольчої сфери на інноваційній основі має бути забезпечений інклюзивний сільський розвиток – як в якості результату, й паралельно в якості інструменту сільського соціально-економічного розвитку, головним завданням якого є поліпшення якості життя, в процесі якого відбувається реалізація економічних, соціальних і політичних прав, важливе значення при цьому має використання переваг локального середовища, які здатні підтримати розвиток наявного потенціалу. Реалізація процесу в такій якості забезпечує зростання економічних можливостей та дозволяє підвищити рівень життя в сільській місцевості в межах всіх соціальних груп, особливо стосовно жінок, молоді, дрібних фермерів, етнічних груп, маргіналізованих прошарків в умовах активізації інноваційного менеджменту.

Ключові слова: модель, соціально-економічний розвиток, агропродовольча сфера, інноваційний менеджмент, система, ефективність.

Рис. 4. Літ. 10.

DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-272-131-144

Oleg Fedirets, Lyudmila Pronko, Andriy Zagorulko

MODELS OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE AGRO-FOOD SECTOR IN THE CONTEXT OF THE ACTIVATION OF INNOVATIVE MANAGEMENT

State regulation of the processes of social and economic development functions first of all as an ordered system, therefore it is appropriate to consider the process of regulation of processes in the agro-food sector from the point of view of a systemic approach. In turn, the components of the specified system are the goals, tasks, principles, functions of state regulation, as well as subjects that

¹ Poltava State Agrarian University. Ukraine.

² Vinnytsia National Agrarian University. Ukraine.

³ National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Ukraine.

use methods and tools to influence objects, taking into account external and internal factors and aiming at the appropriate result, namely : development of the national economy, positive movement of capital, increasing the sustainability of socio-economic development and growth of the welfare of the country's population. To ensure the socio-economic development of the agri-food sector of Ukraine, and to ensure the effective functioning of economic entities in this sphere, it is necessary to ensure the transition to the investment and innovation model of development. This model should contribute to the formation of a new effective structure of the agro-food sector, ensure its accelerated growth, strengthening of positions on international markets due to increased competitiveness and increasing the export of products that have a higher added value. Innovative activities and projects that ensure social transformations in agriculture should remain the priority areas of investment in the agri-food sector of Ukraine. Along with the modernization of the agro-food sector on an innovative basis, inclusive rural development must be ensured - both as a result and in parallel as a tool of rural socio-economic development, the main task of which is to improve the quality of life, in the process of which economic, social and political rights are realized , it is important to use the advantages of the local environment, which can support the development of the existing potential. The implementation of the process in this capacity ensures the growth of economic opportunities and allows to raise the standard of living in rural areas within the limits of all social groups, especially in relation to women, youth, small farmers, ethnic groups, marginalized strata in conditions of activation of innovative management.

Keywords: *model, socio-economic development, agro-food sector, innovative management, system, efficiency.*

Peer-reviewed, approved and placed: 13.02.2024.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть побудовано та досліджено десятки економіко-математичних моделей діяльності аграрних суб'єктів господарювання. Однак, потрібно констатувати, що у більшості випадків ці моделі детерміновані, тобто з високим ступенем ідеалізації відображають реальну ситуацію. Цей факт не зменшує їх методологічного значення для дослідження проблем аграрного сектора, проте вони навряд чи можуть слугувати аналітичним інструментом для кількісних розрахунків і побудови точних прогнозів розвитку відповідних економічних систем в умовах мінливого ринкового середовища. Це пов'язано, здебільшого, з існуванням у вихідних моделях цілого ряду параметрів, що не можуть бути повністю визначеними кількісними характеристиками в ситуаціях, які розглядаються. При цьому невизначеність може мати різний характер, зумовлений відмінними причинами. Так, доводиться враховувати параметри, що залежать від стану погоди, від поведінки тих чи інших груп людей, від очікувань і прогнозів на майбутнє тощо. На практиці, вирішення реальних економічних проблем дозволяє більш детально дослідити «невизначеність», і виявляється ситуація, коли вона є типовою. Це, в свою чергу викликає потребу у переході від дослідження ідеалізованих ситуацій, що описуються детермінованими величинами, до врахування ймовірнісного характеру «поведінки» економічних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи механізм соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери в розрізі різних рівнів (мікро-, макро-, мезорівень), було визначено ряд бар'єрів розвитку, основним із яких є невизначеність. Ми вважаємо, що, головним напрямом модернізації системи управління соціально-економічним розвитком повинно стати

формування такої моделі діяльності аграрних суб'єктів господарювання (особливо аграрних підприємств, які є тими системами, на яких покладено відповідальність формування конкурентних переваг агропродовольчої сфери), яка б дозволила максимально врахувати мінливість середовища, в якому відбувається розвиток даної сфери.

Інституційна траєкторія має перспективу, за умови, коли вона враховує ресурсні, технологічні та інституційні обмеження та забезпечує побудову механізмів, які б стимулювали досягнення встановлених цілей стосовно зміни інституцій та забезпечували уникнення дисфункцій та інституційних пасток [1; 8]. Ефективність зазначених механізмів проявляється в забезпеченні оцінки впливу інституційних чинників, та різного роду параметрів (наприклад, ціна на продукцію, урожайність сільськогосподарських культур та продуктивність тварин, абсолютні витрати виробничих ресурсів та витрати на одиницю продукції доцільно характеризувати не лише за середніми величинами, а й слід враховувати їх варіацію. Синтезуючи загальний економічний та соціальний результати від функціонування інституційного механізму, потрібно акцентувати увагу на таких важливих результативних ознаках розвитку сектора, як: обсяг виробництва та реалізації продукції на ринку; структура обсягів реалізації за інфраструктурними каналами збуту; рівень цін; формування й розвиток потенціалу агровиробників; рівень і структура прибутку за галузями; продуктивність праці, собівартість та рентабельність; рівень еквівалентності обміну [5; 7; 10].

Отже, на практиці, суб'єкти аграрного господарювання в умовах активізації інноваційного менеджменту повинні розвиватися з урахуванням наявних обсягів виробничих ресурсів, раціонально їх використовувати, забезпечити тваринництво кормами відповідної структури та у потрібному обсязі, виконати договірні зобов'язання щодо продажу сільськогосподарської продукції. Крім інших, критерієм оптимальності, звісно, ж виступає максимізація прибутку.

Мета цієї статті полягає в дослідженні моделі соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери в умовах активізації інноваційного менеджменту.

Основні результати дослідження. В сучасних динамічних умовах для забезпечення підвищення ефективності агропродовольчої сфери та забезпечення її розвитку, як соціально-економічної системи, особливої актуальності набуває результативність впровадження інновацій. Визначальним чинником успішності зазначеного процесу виступає фінансове його забезпечення [9]. Дослідники відзначають позитивний вплив інноваційно-інвестиційної діяльності на процеси модернізації економіки, росту конкурентоспроможності, в основі чого лежить інтенсифікація техніко-технологічного оновлення існуючого виробництва.

У своїх дослідженнях значна кількість вчених акцентує увагу, на тому, що інвестиційна складова процесу впровадження інновацій перетворюється у визначальний елемент успіху. Значна роль при цьому належить державі, суспільству та суб'єктам господарювання, і їх спроможності реалізувати власну діяльність у відповідності до інтересів соціально-економічного

розвитку, максимально ефективно використавши при цьому нові знання та досвід, забезпечивши створення максимально сприятливого середовища для формування нових ідей, швидкої їх апробації, та створення ефективної системи впровадження найбільш ефективних у виробничу діяльність суб'єктів господарювання [2].

Важливу роль у забезпеченні ефективності соціально-економічного розвитку, у формуванні високого рівня конкурентоспроможності українських підприємств за умов посилення глобалізаційних процесів та активізації боротьби на міжнародних конкурентних ринках, на нашу думку, відіграє саме інноваційно-інвестиційний процес. Така ситуація визначається тим, що зазначений процес пов'язаний із розробкою, створенням та впровадженням інноваційних розробок, і ключовим чинником при цьому виступає залучення інвестиційних коштів. Також слід відмітити, що саме інновації виступають в якості базисного чинника який спроможний забезпечення соціально-економічні потреб, забезпечуючи швидкість виведення якісно оновленого продукту на конкурентні ринки з оптимально-мінімальними витратами інвестиційних ресурсів [4].

Підвищення конкурентоспроможності українських підприємств, яке базується на виробництві конкурентоспроможної продукції спрощує їх вихід на світові конкурентні ринки, дозволяє в їх межах захоплювати та захищати свої конкурентні позиції. Для досягнення конкурентоспроможності продукції важливе значення має скорочення часу виходу товару на ринок та мінімізація витрат на виробництво та реалізацією продукції належної якості. Ми вважаємо, що стимулювання інноваційних процесів та забезпечення їх належного фінансування є визначальним для українських підприємств щодо виробництва конкурентоспроможної продукції, здатної конкурувати на глобальних ринках [3].

В сучасних умовах розвиток соціально-економічної системи як на державному, так і регіональному рівнях має забезпечувати не тільки залучення інвестицій, використовуючи усі можливі джерела, повинен забезпечуватися належний контроль цільового використання коштів, завдяки чому відбувається удосконалення не тільки виробничо-технологічних чинники економічного розвитку, а й відбувається більш ефективне використання наукових, організаційних, соціальних, екологічних та природніх [5].

Супровід активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на макроекономічному рівні забезпечується формуванням та підтримкою сприятливого інвестиційного клімату, побудовою прозорих відносин, повинні бути створені умови для розширення залучення внутрішніх та іноземних інвестицій, важливого значення набуває розвиток науки і освіти завдяки поліпшенню їх фінансового забезпечення [10].

Забезпечення досягнення встановлених завдань формує умови для реалізації перспективних цілей: впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку; підвищення технологічності робочих місць та створення нових; поліпшення галузевої структури економіки, особливо що стосується інноваційних виробництв; удосконалення структури зайнятості населення; перехід до стійких темпів економічного росту.

Для практичної реалізації зазначеної моделі розвитку потрібно забезпечити чіткість та зрозумілість принципів її активізації (рис. 1).

Рис. 1. Принципи активізації інноваційно-інвестиційної політики в межах моделі соціально-економічного розвитку, систематизовано та доповнено авторами на основі [2; 9]

Для забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства організаційно-економічний механізм повинен бути конкретним, та направленим на досягнення чітко визначених інноваційних цілей, опиратися на конкретні галузі та чинники для досягнення визначених цілей, ефективно використовувати наявні ресурси та потенціал підприємства. Також слід пам'ятати, що він для підприємства виступає в ролі елементу традиційного організаційно-економічного механізму, та реалізується використовуючи традиційні форми і методи управління [9].

Систематизувавши напрацювання провідних дослідників із проблематики формування господарських механізмів, нами визначено основні функції, які повинен виконувати організаційно-економічний механізм інноваційно-інвестиційного розвитку:

- формування на інноваційній основі балансу та внутрішньовиробничих пропорцій в межах структурних ланок виробництва;
- забезпечення конкуренції та співпраці в межах різних форм власності та господарювання, реалізація інноваційного потенціалу для подолання економічної кризи та створення передумов для економічного зростання;

- організація ефективного інноваційного процесу передбачає забезпечення рівних економічних умов та можливостей для суб'єктів господарювання та власності стосовно реалізації їх соціально-економічного потенціалу;

- формування дієвих стимулів для учасників інноваційних процесів (власників, менеджерів, працівників) для створення якісно нових технологій, удосконалення виробничої діяльності, поліпшення маркетингового забезпечення, забезпечення реалізації творчого потенціалу.

Інноваційні процесам мають сприяти впровадженню та розвитку високотехнологічних виробництв, які в сучасних умовах стали невід'ємною складовою економічного зростання. Сучасні стратегії розвитку мають орієнтуватися на динаміку інноваційно-інвестиційної та економічної активності. Нові технології та товари, що реалізуються завдяки інноваціям забезпечують зростання конкурентоспроможності, та дозволяють отримати значний приріст внутрішнього валового продукту у розвинених країнах світу.

За умова частого виникнення криз, системи економічного функціонування суб'єктів господарювання стають більш чутливими до змін чинників зовнішнього середовища. Негативні тенденції та процеси в економічному середовищі, знаходять своє відображення в діяльності суб'єктів господарювання, впливають на рівень економічного розвитку країни, регіонів та окремих громад [9].

На нашу думку, для забезпечення соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери України, та забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання в даній сфері, потрібно забезпечити перехід до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку. Дана модель повинна сприяти формуванню нової ефективної структури агропродовольчої сфери, забезпечити її прискорене зростання, посилення позицій на міжнародних ринках за рахунок підвищення конкурентоспроможності та нарощування експорту продукції, яка має вищу додану вартість.

Класична економічна теорія, в межах методологічних підходів, визначає, що у ринковій економіці перехід від кризових явищ до стабілізації та зростання не можливий без оновлення основного капіталу, яке проводиться для скорочення виробничих витрат, збільшення обсягів продукції що виробляється і як результат – зростанням прибутковості.

В межах існуючих підходів, що стосуються механізму управління інвестиціями та інноваціями, та пов'язані із управлінськими впливом на інвестиційні попит та пропозицію та розглянемо найбільш поширені теорії інноваційного процесу.

До найвпливовіших чинників, які заважають зростанню інноваційної активності багатьох суб'єктів господарювання, потрібно віднести значне падіння платоспроможного попиту населення, особливо що стосується впровадження результатів прикладних досліджень.

Для усунення зазначених перешкод потрібно здійснити ряд кроків, спрямованих на активізацію інноваційної активності:

1) зменшення собівартості наукової продукції та підвищення її якості (нові технології, готова продукція, передові конструкторські розробки, наукова інформація тощо);

2) поліпшення якості реклами, забезпечення своєчасною інноваційно-науковою, техніко-технологічною, комерційно-економічною та іншими видами інформації;

3) державна підтримка на рівні формування інноваційної спрямованості економічної політики, активізація законотворчої діяльності, підтримка національного платоспроможного попиту, розвиток інноваційних структур (науково-дослідні об'єднання, підприємства, ринкова інфраструктура).

Створення сприятливих умов для реалізації інноваційних програм та перехід до інноваційного типу розширеного відтворення реалізується завдяки формуванню відповідної системи організації, через використання структурованих організаційних форм, які перебувають у постійному русі та взаємодії. Оздоровлення економічного середовища виступає природною умовою формування інноваційної політики здатної забезпечити інноваційне відтворення при якому суб'єкти господарювання впроваджують та поширюють новітні технології та техніку, використовують сучасні форми виробничої, маркетингової діяльності та організації праці, активно впроваджують прикладні розробки, займаються проектно-дослідницькою роботою. Стимулювання інноваційного процесу має забезпечуватися відповідною економічною базою, не залежно від його стадії: чи це зародження нової ідеї, її реалізація у вигляді нової продукції, техніки, технологій, чи впровадження в процесі відтворення.

Система оподаткування, що забезпечує стимулювання інноваційного відтворення повинна стати ключовим економічним механізмом. Поряд з малими підприємства інноваційні формування повинні отримати широке кола податкових привілеїв. Така допомога шляхом зменшення ставок податку за умови відповідності встановленим нормативам має позитивно вплинути на інноваційне відтворення через: розвиток підприємств різних організаційно-правових форм власності; залучення до інноваційного процесу інвесторів (особливо іноземних); впровадження державних інноваційних програм; зростання якості інноваційної продукції та технологій.

Ще одним джерелом стимулювання інноваційних підприємства та організації є проведення ефективної амортизаційної політики. В процесі інноваційного відтворення саме амортизаційний фонд стає головним фінансовим джерелом розширення основних фондів, а не лише їх відновлення. На жаль в останні періоди ми спостерігаємо зменшення ролі амортизації, та не виконання неї поставленої мети внаслідок заниження вартості основних фондів, та зменшення норм амортизації. Виправити дану диспропорцію допомогла розробка та прийняття нормативно-правового акту, який дозволив би реалізувати ринкової вимоги економічних законів та створити мотиваційний механізм удосконалення інноваційного процесу з урахуванням різних чинників (інфляція, темпи економічного росту тощо) [8].

В умовах кризи та уповільнення економічного розвитку при формуванні інвестиційно-інноваційної стратегії для суб'єктів господарювання важливу роль відіграє їх конкурентна позиція. Наявність слабкої конкурентної позиції змушує суб'єкт господарювання концентрувати увагу на розробці та подальшому продажі інновацій. При наявності сильної конкурентної позиції

останній має більше можливостей особливо що стосується об'єднання капіталів та бізнесу. Частина об'єктів не може ефективно функціонувати без інвестицій, успішність яких характеризується якісними параметрами новацій, та безпосередньо залежить від інноваційного процесу, адже стабільний ріст капіталовкладень характерний для нового технологічного укладу, коли старий характеризується їх зменшенням.

Для інноваційної діяльності невід'ємною складовою є пошук, напрямків удосконалення існуючих технологій та розробка нових. Зростання рівня ефективності нових технологій викликає відмову від старих (процес «творчого руйнування», в той же час технологічний розвиток характеризується кумулятивним (накопичувальним) ефектом, який реалізується завдяки поширенню результатів використання нових технологій, завдяки чому вона перетворюється у традиційну для більшості учасників соціально-економічних відносин. Такий накопичувальний ефект може викликати ситуацію блокування розробки та поширення нових технологій через специфічні особливостей нагромадження досвіду та знань, формування певної поведінки споживачів. Це викликає ситуацію, коли суб'єкти господарювання здійснюють інвестування відомих для них технологій з метою підвищення їх ефективності. При цьому важливою елементом, здатним усунути даний недолік виступає формування інститут оцінки, здатного показати існуючий взаємозв'язок між інноваціями та інвестиціями. Фактично оцінка має стати системою процедур та правил, які що забезпечують адекватну оцінку нової ідеї, технології, продукту чи конструкторської розробки [5].

Для агропродовольчої сфери України, за результати проведених дослідження, нами сформовано та обґрунтовано організаційно-економічний механізм в межах інноваційно-інвестиційного розвитку (рис. 2). В процесі інноваційно-інвестиційної розвитку агропродовольчої сфери України організаційно-економічний механізм, враховуючи глобалізаційні умови, потрібно розглядати як диференційовану, ієрархічну систему, яка включає методи, засоби, інструменти та важелів впливу, і покликана забезпечити контроль за дотриманням організаційно-економічних, сприяти досягненню встановлених цілей та за потреби забезпечити коригування параметрів розвитку.

Важливим забезпечення позитивної динаміки інноваційних процесів завдяки створенню відповідних умов, проведення моніторингу та встановлення послідовності корегування визначених цілей розвитку.

Пріоритетним напрямками інвестування в агропродовольчій сфері України повинна залишатися інноваційна діяльність та проекти, що забезпечують соціальні трансформації в межах сільського господарства. Взявши за основу країнами Європейського Союзу ми сформулювали п'ять головних проблемних ділянок, в межах яких сформовано стратегічні напрями реалізації інновацій в межах агропродовольчої сфери та його взаємодії із природним середовищем (рис. 3).

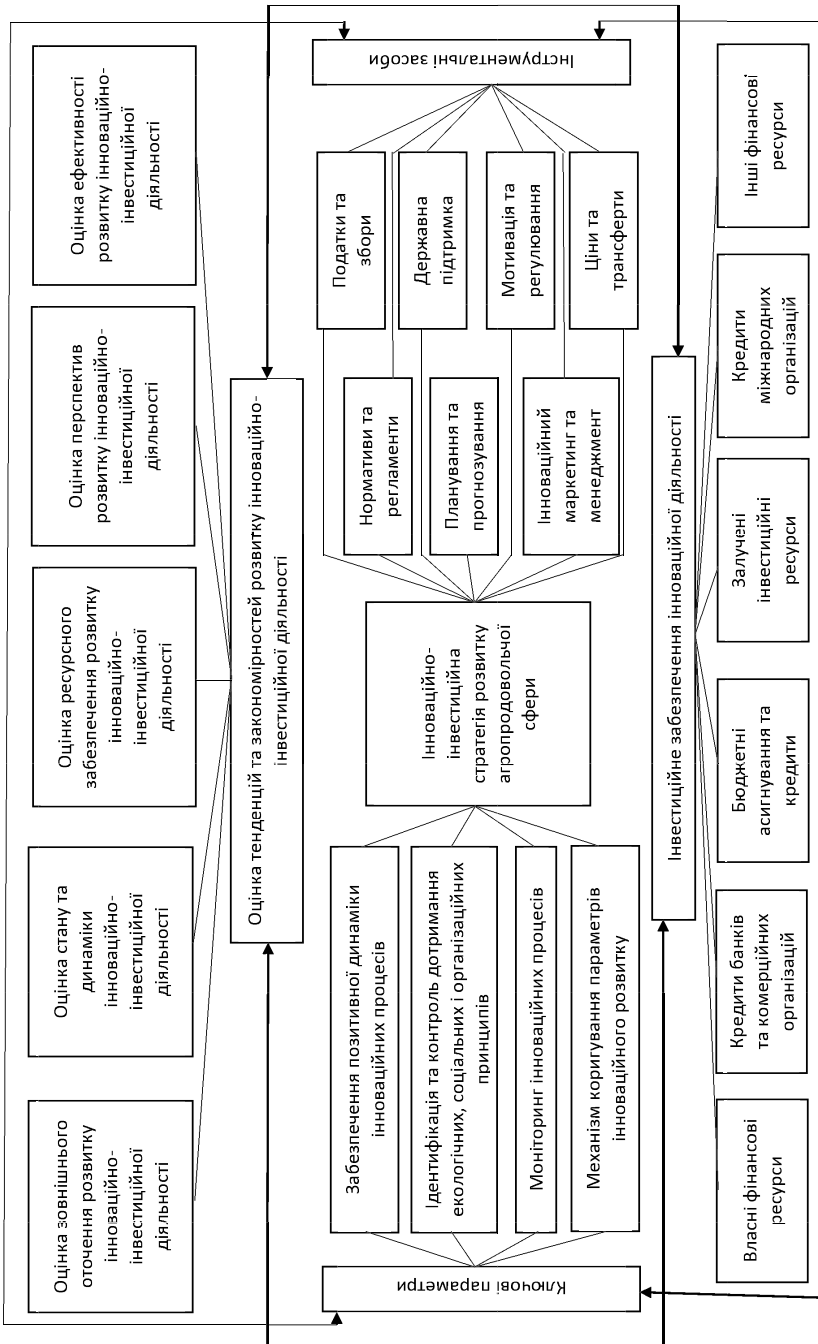

Рис. 2. Організаційно-економічний механізм інноваційно-інвестиційного розвитку АПС, власна розробка

Рис. 3. Пріоритети соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери України, систематизовано та доповнено авторами на основі [2; 8]

Ключовими напрямками реалізації інноваційно-інвестиційних програм розвитку агропродовольчої сфери можна визначити наступні:

- сприяння соціальному розвитку громад у сільській місцевості;
- поліпшення забезпечення населення якісними та безпечними продуктами харчування завдяки розвитку органічного землеробства;
- стимулювання науково-дослідних розробок в галузі мікробіології;
- розширення лісових насаджень для забезпечення уповільнення процесів зміни клімату.

Соціально-економічні зміни постійно корегують план розвитку країн. Так, на сьогодні Європейський інвестиційний банк головним напрямом майбутніх інвестиційних програм вбачає фінансування цифрових технологій та інновацій, які дозволять здійснювати економічну діяльність в умовах обмежених можливостей, викликаних різними чинниками, наприклад пандемія Covid-19 [8]. В сучасних умовах ми спостерігаємо кардинальні змін напрямків інвестування що відбуваються під впливом різноманітних чинників, ключовий вплив при цьому має активне поширення цифрових технологій. Для сільського господарства їх впровадження у бізнесову практику в сучасних умовах стає пріоритетним завданням реалізації інвестиційної діяльності.

В умовах тотальної діджиталізації формування агрофірм цифрового покоління стає одним з головних підходів до підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та розв'язання екологічних суспільних проблем. Лише зміна стратегічних підходів в рамках спільної європейської концепції інвестування дозволяє вирішити ці завдання, при цьому основна увага в процесі інвестування буде спрямована на: забезпечення сприятливих умов для діджиталізації, фінансування розробки програмного забезпечення та баз даних, підготовка фахівців належної кваліфікації.

Для сільського господарства України, з урахуванням поточного стану та перспектив розвитку інвестиційної діяльності, нами, на найближчу перспективу визначено пріоритетні напрямки її активізації:

- популяризація та сприяння розвитку органічного землеробства і тваринництва, особливо з урахуванням потенційного інтересу іноземних інвесторів;
- підтримка проектів створення та розвитку екоагроферм, поліпшення захисту екосередовища;
- відродження та розвиток сільських територій завдяки поліпшенню людського капіталу;
- обмеження використання генетично модифікованих сільськогосподарських рослин і порід тварин, відновлення їх традиційних популяцій;
- підтримка інвестицій завдяки формуванню системи фінансових гарантій для приватних інвесторів з використанням державних інвестиційних фондів, що стимулюватиме залучення інвестицій в сільське господарство;
- поширення цифрових технологій в агропродовольчій сфері, поява перспектив використання інструментів штучного інтелекту.

Розвиток державно-приватного партнерства за активної державної підтримки приватних інвестиційних фондів в сучасних умовах стають визначальними формами залучення інвестицій в агропродовольчу сферу. Державні гарантії та стабільне податкового законодавства в сучасних умовах є визначальними для формування сприятливого інвестиційного клімату, адже використання пільгових стимулів та преференцій є найбільш привабливим для аграрних інвесторів. Важливим стимулом для зростання інвестицій у агропродовольчу сферу виступає завершення аграрної земельної реформи, створення прозорого ринку землі та гарантування захисту соціальних і економічних інтересів для землевласників не зважаючи на їх розмір та статус.

Основні елементи функціональної структури механізму стратегічного управління соціально-економічним розвитком для підприємств агропродовольчої сфери наведені на рис. 4.

Сутність механізму управління соціально-економічним розвитком полягає у виборі ефективної моделі соціально-економічного розвитку і тих взаємообумовлених методів і функцій стратегічного менеджменту через які запускається та підтримується на необхідному рівні процес створення та життєзабезпечення цієї моделі.

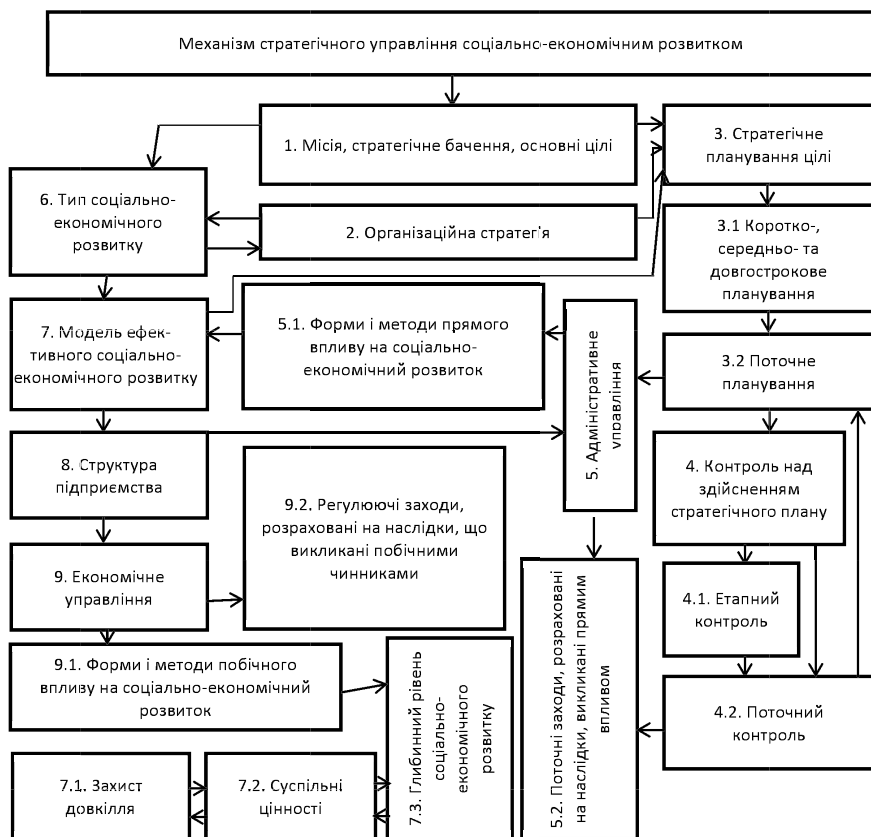

Рис. 4. Функціональна структура механізму стратегічного управління соціально-економічним розвитком, власна розробка

Висновки. Державне регулювання процесів соціально-економічного розвитку функціонує перш за все, як упорядкована система, тому доцільно розглядати процес регулювання процесів в агропродовольчій сфері з точки зору системного підходу. В свою чергу, складовими зазначеної системи виступають цілі, завдання, принципи, функції державного регулювання, а також суб'єкти, які здійснюють за допомогою методів та інструментів вплив на об'єкти, враховуючи зовнішні та внутрішні чинники та спрямовуючись на відповідний результат, а саме: розвиток національної економіки, позитивний рух капіталу, підвищення стійкості соціально-економічного розвитку та росту добробуту населення країни. Для забезпечення соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери України, та забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання в даній сфері, потрібно забезпечити перехід до інвестиційно-інноваційна моделі розвитку. Дана модель повинна сприяти формуванню нової ефективної структури агропродовольчої сфери, забезпечити її прискорене зростання, посилення

позицій на міжнародних ринках за рахунок підвищення конкурентоспроможності та нарощування експорту продукції, яка має вищу додану вартість. Пріоритетним напрямками інвестування в агропродовольчій сфері України повинна залишатися інноваційна діяльність та проекти, що забезпечують соціальні трансформації у сільському господарстві. Поряд із модернізацією агропродовольчої сфери на інноваційній основі має бути забезпечений інклюзивний сільський розвиток — як в якості результату, й паралельно в якості інструменту сільського соціально-економічного розвитку, головним завданням якого є поліпшення якості життя, в процесі якого відбувається реалізація економічних, соціальних і політичних прав, важливе значення при цьому має використання переваг локального середовища, які здатні підтримати розвиток наявного потенціалу. Реалізація процесу в такій якості забезпечує зростання економічних можливостей та дозволяє підвищити рівень життя в сільській місцевості в межах всіх соціальних груп, особливо стосовно жінок, молоді, дрібних фермерів, етнічних груп, маргіналізованих прошарків в умовах активізації інноваційного менеджменту.

1. Березюк С. В., Токарчук Д. М., Яремчук Н. В. Нові вимоги до провладного українського політикуму в умовах повоєнної відбудови економіки України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні проблеми науки і практики*. 2022. № 4 (62). С. 24–41.

2. Колесник Т. В. Інституційні стимули підвищення ефективності державного сектору при децентралізації прогнозування та моделювання економічних процесів. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні проблеми науки і практики*. 2020. № 1 (51). С. 69–86.

3. Кононенко О.М. Науково-методологічні засади збалансованого сільського розвитку: розв'язання глобальних проблем на локальному рівні. *Агросвіт*. 2018. № 13. С. 49–56.

4. Маркіна І.А., Федірець О.В., Корнієнко В.С. Стратегічні напрями управління розвитком маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2019. № 4 (82). С. 101–106.

5. Надвиничний С. А. Економічний розвиток аграрної сфери України на інноваційній основі. *Економічний аналіз*. 2018. № 28-4. С. 32-36.

6. Пронько Л. М. Особливості відтворення людського капіталу сільських територій. *Продовольчі ресурси*. 2022. № 18.10. С. 266–275.

7. Пугачов М.І. Аграрний сектор економіки України в умовах інституційних змін. *Економіка АПК*. 2017. № 5. С. 12–18.

8. Федірець О.В. Розвиток агропродовольчої сфери як соціально-економічної системи: теорія, методологія, практика. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 — економіка та управління національним господарством. *Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава*, 2021. 448 с.

9. Фурман І.В. Напрями впровадження зарубіжного досвіду в систему ефективної роботи органів місцевого самоврядування України в умовах децентралізації влади. *Colloquium—journal*. 2020. № 22 (74). Czesc 2. pp. 47–62.

10. Kaletnik G.M., Lutkovska S.M. Implementation of Public–Private Partnership Models in the Field of Ecological Modernization of the Environmental Safety System. *European Journal of Sustainable Development*. 2021, vol. 10.1. pp. 81–89.

1. Bereziuk S.V., Tokarchuk D.M., Yaremchuk N.V. (2022), Novi vymohy do provladnoho ukrainskoho politykumu v umovakh povoiennoi vidbudovy ekonomiky Ukrainy. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. [Economics, finance, management: topical issues of science and practice]. vol. 4 (62), pp. 24–41 [Ukraine]

2. Kolesnyk T.V. (2020), Instytutsiini stymuly pidvyshchennia efektyvnosti derzhavnoho sektoru pry detsentralizatsii. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. [Economics, finance, management: topical issues of science and practice]. vol. 1 (51), pp. 69–86 [Ukraine]

3. Kononenko O.M. (2018), Naukovo-metodolohichni zasady zbalansovanoho silskoho rozvytku: rozviazання hlobalnykh problem na lokalnomu rivni. Ahrosvit. [Agroworld]. vol. 13, pp. 49–56 [Ukraine]
4. Markina I.A., Fedirets O.V., Korniienko V.S. (2019), Stratehichni napriamy upravlinnia rozvytkom marketynhovoї diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv. Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii «Ekonomika i menedzhment». [Bulletin of the Sumy National Agrarian University. "Economics and Management" series]. vol. 4 (82), pp. 101–106 [Ukraine]
5. Nadvynychnyi S.A. (2018), Ekonomichnyi rozvytok ahrarnoi sfery Ukrainy na innovatsiinii osnovi. Ekonomichnyi analiz. [Economic analysis]. vol. 28-4, pp. 32–36 [Ukraine]
6. Pronko L.M. (2022), Osoblyvosti vidtvorennia liudskoho kapitalu silskykh terytorii. Prodovolchi resursy. [Food resources]. vol. 18.10, pp. 266–275 [Ukraine]
7. Puhachov M.I. (2017), Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy v umovakh instytutsiinykh zmin. Ekonomika APK. [Economy of agricultural industry]. vol. 5, pp. 12–18 [Ukraine]
8. Fedirets, O.V. (2021), Development of the agro-food sector as a socio-economic system: theory, methodology, practice, Abstract of Doctor dissertation, Economy, Poltava, Ukraine.
9. Furman I.V. (2020), Napriamy vprovadzhennia zarubizhnogo dosvidu v systemu efektyvnoi roboty orhaniv mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy v umovakh detsentralizatsii vlady. Colloquium—journal. vol. 22 (74). Czesc 2, pp. 47–62 [Ukraine]
10. Kaletnik G.M., Lutkovska S.M. (2021), Implementation of Public–Private Partnership Models in the Field of Ecological Modernization of the Environmental Safety System. European Journal of Sustainable Development. vol. 10.1, pp. 81–89.